

ב' תמוז תשפ"ו | 17 ביוני 2026

לכבוד:
חברי ועדת חוץ וביטחון
ח"כ בועז ביסמוט, יו"ר הוועדה

**הנידון: נייר עמדה – פגיעה חמורה במשק המים ובתשתיות המים הלאומיות של מדינת ישראל בעקבות
טרור המים ביהודה ושומרון**

רקע:

משאבי המים ביהודה ושומרון אינם סתם סוגיה סביבתית או אזרחית בלבד. מדובר במשאב אסטרטגי, המשפיע ישירות על ביטחון המים של מדינת ישראל, על איכות מי התהום, על בריאות הציבור והטבע ועל יכולתה של ישראל להבטיח אספקת מים סדירה לאזרחיה בעתיד.

המסגרת המחייבת את ישראל ואת הרשות הפלסטינית בתחום המים והביוב נקבעה בסעיף 40 להסכם הביניים משנת 1995. ההסכם העניק לרשות הפלסטינית סמכויות נרחבות לניהול מערכות המים והביוב המשרתות את האוכלוסייה הפלסטינית, אך הטיל עליה במקביל חובות ברורות: מניעת קידוחים בלתי מאושרים, תחזוקת התשתיות, מניעת נזק למקורות המים, טיפול בשפכים ושיתוף פעולה עם ישראל בניהול האקוויפר המשותף.

בפועל, לפי הנתונים שהוצגו במסמכי רשות המים, הרשות הפלסטינית מפרה פעם אחר פעם התחייבויות מרכזיות אלו. קידוחים פיראטיים מבוצעים ללא אישור, מתקיימת תופעה נרחבת של גנבת מים דרך חיבורים פיראטיים לצינורות, חלק ניכר מהמים הולך לאיבוד בשל תשתיות מוזנחות, ושפכים בלתי מטופלים מוזרמים לנחלים ומחלחלים למי התהום.

למרות זאת, ישראל ממשיכה להגדיל את אספקת המים לרשות הפלסטינית, לשאת בחלק מהעלויות ולטפל בשפכים המגיעים מהשטח הפלסטיני. המשפחה הישראלית מסבסדת, בכל מ"ק שהיא צורכת, 2% מהמחיר עבור הצריכה הפלסטינית. כך נוצרה מדיניות המעודדת חוסר אחריות: ההנהגה הפלסטינית אינה נדרשת לשאת במחיר של כשליה ומקבלת תמריץ להשתמש במים ככלי נשק נגד ישראל, ואילו מדינת ישראל ואזרחיה נאלצים להתמודד עם התוצאות.

נוכח הפרת ההסכם המתמשכת, אין להסתפק עוד בהגדלת אספקת המים או במשא ומתן כללי מול הנהגת הרשות הפלסטינית. נדרש שינוי יסודי במדיניות: מעבר מפעולה מול הרשות הפלסטינית כמערכת ריכוזית אחת להתקשרויות ישירות ומותנות עם הרשויות המקומיות ביהודה ושומרון.

הסכם המים והתחייבות הצדדים:

בספטמבר 1995 נחתם הסכם הביניים הישראלי-פלסטיני, הכולל פרק מפורט בנושא מים וביוב. במסגרת ההסכם הכירה ישראל בזכויות המים הפלסטיניות ביהודה ושומרון, כאשר היקפן הסופי נועד להיקבע במסגרת הסדר קבע. שני הצדדים הכירו בצורך לפתח מקורות מים נוספים, לשמור על איכות מקורות המים, למנוע פגיעה במשאב המשותף ולהשתמש בו באופן בר-קיימא בהתאם לחוק ולעקרונות בין-לאומיים.

בהסכם הוערכה תוספת הצרכים העתידיים של הפלסטינים ב-70–80 מיליון מטרים מעוקבים בשנה. בתקופת הביניים הוחלט להעמיד לרשותם תוספת של 28.6 מיליון מ"ק בשנה, נוסף על כ-118 מיליון מ"ק שבהם השתמשו בעת חתימת ההסכם. עיקר הפיתוח העתידי היה אמור להתבסס על האקוויפר המזרחי ועל מקורות מוסכמים אחרים.

כדי לפקח על ביצוע ההסכם הוקמה ועדת המים המשותפת, ונקבע שכל קידוח חדש, הגדלת שאיבה או פיתוח מערכת מים וביוב יחייבו אישור מוקדם. עוד נקבע שיוקמו צוותי פיקוח ואכיפה משותפים, שתפקידם לאתר קידוחים בלתי חוקיים, חיבורים בלתי מאושרים ושימושים אסורים במים – ולתקן הפרות בשטח.

מכאן שההסכם לא העניק לרשות הפלסטינית רק זכויות אלא גם התחייבויות ואחריות. לא ניתן לדרוש את המשך אספקת המים מצד ישראל תוך התעלמות שיטתית מהתחייבויות הרשות הפלסטינית.

הפרות שיטתיות של ההסכם:

א. קידוחים פיראטיים ופגיעה באקוויפר המשותף

הפרה מרכזית ומתועדת היא ביצוע קידוחי מים ללא אישור ועדת המים המשותפת.

לפי מסמך רשות המים משנת 2009, מאז חתימת ההסכם נקדחו יותר מ-250 קידוחים פלסטיניים בלתי מאושרים, שמהם נשאבו לפי ההערכה כעשרה מיליון מ"ק בשנה. רבים מהקידוחים בוצעו באגן הצפוני ובאגן המערבי של אקוויפר ההר, באזורי ג'נין, קלקיליה וטולכרם. זאת בעוד שהפיתוח הפלסטיני העתידי נועד להתבסס בעיקר על האקוויפר המזרחי, ובמקביל, חלק מהקידוחים שאושרו באקוויפר המזרחי כלל לא בוצעו, על אף נכונות של גורמים בינלאומיים לממן את הקמתם.

קידוח בלתי מוסדר אינו עניין זניח. האקוויפר הוא מערכת תת-קרקעית משותפת, ולכן שאיבה בלתי מבוקרת באזור אחד עלולה להפחית את כמות המים הזמינה באזור אחר, לשנות את מפלסי המים ולהגדיל את הסיכון לזיהום ולהמלחה. כאשר הרשות הפלסטינית מאפשרת קידוחים ללא אישור היא מפרה את ההסכם ופוגעת במשאב טבעי המשמש מיליוני אזרחים ישראלים.

מדיניות זו יוצרת מצב בלתי מתקבל על הדעת: הרשות נמנעת מפיתוח מקורות שאושרו עברה, אך מרחיבה את השאיבה ממקורות משותפים באופן בלתי חוקי לפי ההסכם ולפי העקרונות הבינלאומיים.

ב. הזנחת התשתיות ואובדן מים

בעיה נוספת היא אובדן מים נרחב ברשתות המים הפלסטיניות. הרשות הפלסטינית נמנעת במכוון מלטפל בדליפות ששיעורן 33% ממשק המים שלה, לעומת שיעור נמוך בהרבה בישראל של 7%. משמעות הדבר היא שחלק ניכר מהמחסור המוצג כלפי חוץ אינו נובע רק מהיעדר מקורות מים, אלא מכשלי ניהול ותחזוקה. מים שכבר נשאבו הולכים לאיבוד לפני שהגיעו לצרכנים.

ג. אייטופול בשפכים וזיהום מקורות המים

הפרת ההסכם החמורה ביותר מבחינה סביבתית, בריאותית ובמבט לעתיד היא אייטופול בשפכים.

סעיף 40 להסכם מחייב את הצדדים לטפל, למחזר או לסלק כראוי את כלל השפכים הביתיים, העירוניים, התעשייתיים והחקלאיים. אולם לפי נתוני רשות המים, מתוך כ-52 מיליון מ"ק שפכים פלסטיניים ב-2009, רק כחמישה מיליון מ"ק טופלו, זאת לעומת 19.2 מלמ"ק ישראלים שמתוכם רק 2 לא טופלו. שפכים בלתי מטופלים אינם נשארים בתחום הרשות המקומית שהזרימה אותם. הם זורמים בנחלים, חוצים אזורים, מחלחלים לקרקע ומסכנים את אקוויפר ההר.

המשמעות היא שישראל סופגת נזק כפול:

- היא מספקת מים שפירים לרשות הפלסטינית.
- לאחר השימוש, חלק גדול מהמים חוזר לשטח ישראל כשפכים מזהמים. זהו מודל שאינו בר-קיימא מבחינה סביבתית, כלכלית או מדינית.

ישראל עומדת בהתחייבויותיה ואף מעבר להן:

בעוד שהרשות הפלסטינית מפרה התחייבויות מרכזיות, ישראל הגדילה את אספקת המים לפלסטינים. על פי טבלת רשות המים, הבסיס והתוספות שבהסכם חייבו אספקה ישירה כוללת של כ-31 מיליון מ"ק לשנה. בשנת 2012 סיפקה ישראל לרשות הפלסטינית כ-53.3 מיליון מ"ק – כ-22.3 מיליון מ"ק מעבר למחויבות שנקבעה.

נתונים אלה הם נתונים ישנים (2012) מתוך מסמכי רשות המים ואינם בהכרח משקפים את הכמויות המדויקות כיום. עם זאת, הם ממחישים את דפוס המדיניות: ישראל מילאה את התחייבויותיה ואף הגדילה את האספקה, בעוד שההפרות הפלסטיניות בתחום הקידוחים, התחזוקה והביוב לא נענו בתשובה.

המשך הגדלת האספקה ללא תנאים אינו פותר את הכשל. הוא מעביר את האחריות מהגורמים המפרים אל מדינת ישראל ומחליש את התמריץ של ההנהגה הפלסטינית לבצע את הרפורמות הדרושות.

כשל המדיניות הקיימת:

הגישה הישראלית התבססה לאורך השנים על משא ומתן עם הנהגת הרשות הפלסטינית ועל ניסיון להגיע להסכמות כוללות בוועדת המים המשותפת. לגישה זו שלושה כשלים מרכזיים:

ראשית, היא ריכוזית מדי. רשות מקומית המתמודדת עם צנרת דולפת, חובות מים או ביוב זורם נדרשת להמתין להסכמה של הרש"פ, כאשר נושא המים משמש לה כלי מיקוח.

שנית, היא אינה יוצרת קשר בין זכויות לאחריות. הרשויות הפלסטיניות יכולות לקבל מים נוספים, אך אין מנגנון אפקטיבי המחייב אותן להפחית אובדן, לגבות תשלום או לטפל בשפכים כתנאי לקבלת השירות.

שלישית, היא מאפשרת להנהגת הרשות להחזיק את התושבים כבני ערובה של המאבק המדיני. גם כאשר רשות מקומית מסוימת מעוניינת בתשתית חדשה ובאספקה יציבה, היא תלויה במערכת ארצית בלתי יעילה ולעיתים פוליטית.

נוכח זאת, ישראל חייבת להפסיק להתייחס למשק המים הפלסטיני כיחידה אחת. יש להבחין בין רשויות מקומיות המוכנות לקבל אחריות, לעמוד בתנאים ולפעול בשקיפות, לבין גופים הממשיכים להפר את ההסכם, שכלפיהם יש לפעול ישירות.

מקרים רלוונטיים ופתרונות מהעולם: **סכסוכי מים וניהול כושל של מערכות אספקה אינם ייחודיים למקרה שלנו.**

1. הסכם המים בין ישראל לירדן – שיתוף פעולה לצד אינטרסים נפרדים

נספח המים להסכם השלום בין ישראל לירדן משנת 1994 קבע חלוקה מוסכמת של מים, חילופי מים עונתיים, שיתוף מידע, הגנה על איכות המקורות והקמת ועדת מים משותפת. ההסכם גם חייב את הצדדים לפעול למציאת מקורות נוספים ולא להסתפק בחלוקת הכמות הקיימת.

המקרה הירדני מלמד כי גם בין צדדים בעלי מחלוקות ביטחוניות ומדיניות ניתן לקבוע מערכת טכנית המבוססת על התחייבויות מדידות. עם זאת, שיתוף פעולה אינו יכול להיות חד-צדדי. כל צד נדרש לעמוד בהקצאות שנקבעו, להגן על איכות המים ולשאת באחריות למערכות הנמצאות בשטחו.

הלקח לענייננו הוא שיש להתנות כל תוספת מים או השקעה ישראלית בעמידה בהתחייבויות ברורות בתחום התחזוקה, מניעת הזיהום והפיקוח. אין די בהעברת מים נוספת ללא מנגנון המחייב את הצד המקבל לנהל אותם באחריות.

2. אמנת נהר האינדוס – הפרדת מערכות ומנגנון קבוע ליישוב מחלוקות

אמנת נהר האינדוס נחתמה בשנת 1960 בין הודו לפקיסטן. האמנה חילקה את השימוש במערכת הנהרות בין המדינות, הקימה ועדה קבועה להחלפת מידע ולדין במחלוקות וקבעה מדרג של מנגנונים מקצועיים ומשפטיים ליישוב סכסוכים. היא המשיכה לפעול במשך עשרות שנים, לרבות בתקופות של עימות צבאי חריף בין המדינות.

הלקח המרכזי מאמנת האינדוס הוא שכאשר האמון הפוליטי נמוך, יש לצמצם את התלות בהחלטות משותפות יום-יומיות בדרג הפוליטי. במקום שכל פרויקט יהפוך לעימות מדיני, ניתן לחלק אחריות, לקבוע כללים אוטומטיים ולהעביר מחלוקות טכניות לבעלי מקצוע או לגורם ניטרלי בשטח.

בהקשר של יהודה ושומרון, אין הכרח שכל שיפור בצינור מקומי או במתקן ביוב יהיה תלוי במשא ומתן כולל מול הנהגת הרשות הפלסטינית. ניתן לקבוע מסגרת על ישראלית פלסטינית להגנת האקוויפר, אך להעביר את האחריות לביצוע ולתחזוקה לרשויות המקומיות המשתתפות בתוכנית.

3. שיקום משק המים בפנום פן – מונים, גבייה ומאבק בדליפות

בראשית שנות התשעים סבלה מערכת המים של פנום פן, בירת קמבודיה, מצנרת רעועה, חיבורים פיראטיים, גבייה כמעט לא קיימת ואובדן של רוב המים שהוזרמו למערכת בדומה למצב ברשות. רשות המים המקומית ביצעה רפורמה שכללה החלפת תשתיות, התקנת מונים, הסדרת חיבורים, גבייה עקבית, איתור נזילות ומאבק בגניבת מים.

בעקבות הרפורמה ירד שיעור המים שאינם מניבים הכנסה מכ-72% לכ-6% בקירוב, ומערכת המים הפכה מגוף כושל לספק שירות יעיל ורווחי. לצד הגבייה, הופעלו מנגנונים שסייעו למשקי בית עניים לשלם עבור עלות החיבור לרשת.

מקרה זה רלוונטי במיוחד ליהודה ושומרון. הוא מוכיח שהקמת מקורות מים נוספים אינה מספיקה כאשר חלק ניכר מהמים אובד בצנרת, נגנב או אינו מחויב בתשלום. הפתרון הוא לממן את החיבור ואת שיקום התשתית, אך לחייב כל בית במונה ובתשלום לפי צריכה. כך ניתן לסייע לתושבים להתחבר למערכת מודרנית, מבלי לעודד בזבז וחוסר אחריות.

4. המסקנה מהניסיון הבינלאומי

שלושת המקרים מצביעים על מספר עקרונות משותפים:

- יש להפריד ככל האפשר בין ניהול מקצועי לבין סכסוכים פוליטיים.
- יש להגדיר בבירור את האחריות של כל גורם.
- יש לקבוע מדדים כמותיים ופיקוח קבוע שמלווה באכיפה.
- השקעה בתשתית חייבת להיות מלווה במנייה, בגבייה ובתחזוקה.
- סיוע צריך להינתן באופן מותנה ובהתאם לביצועים.
- עקרונות אלה תומכים במתווה המוצע בנייר זה.

הצעתנו - תשתית תמורת אחריות:

אנו מציעים לקדם מדיניות של התקשרות ישירה עם הרשויות המקומיות הפלסטיניות ביהודה ושומרון – בבחינת 'הפרד ומשול'.

המתווה יציע לכל רשות מקומית המעוניינת בכך חבילת תשתיות מלאה, שתכלול:

- חיבור מוסדר של כל בית לרשת מים מודרנית.
- החלפת צנרת ישנה והפחתת דליפות.
- התקנת מונה מים בכל משק בית.
- הקמת מאגרי מים ומערכות ויסות לחץ.
- חיבור כל בית למערכת ביוב.
- הקמת מתקנים לטיפול בשפכים.
- אפשרות להשבת קולחים לשימוש חקלאי.

התשתיות ימומנו בידי ישראל ותורמים בין לאומיים. מבחינת התושב, החיבור הראשוני למים ולביוב יהיה ללא עלות או בעלות מסובסדת.

בתמורה, הרשות המקומית תתחייב לעמוד בתנאים מחייבים:

א. תשלום לפי צריכה

כל משק בית יחובר למונה וישלם בהתאם לכמות המים שבה השתמש.

ניתן לקבוע תעריף מדורג:

- כמות בסיסית לצורכי קיום במחיר נמוך.
- צריכה רגילה במחיר מלא.
- צריכה גבוהה או חריגה בתעריף מוגדל.

כך יישמרו צרכיהן של משפחות מעוטות יכולת, אך יבוטל המצב שבו מים מסופקים ללא תמריץ לחיסכון.

ב. חובת חיבור לביוב

לא יינתן חיבור מים חדש ללא חיבור במקביל למערכת ביוב מוסדרת.

מים וביוב הם מערכת אחת: אין היגיון להגדיל את אספקת המים לרשות שאינה מסוגלת לטפל בשפכים הנוצרים לאחר השימוש. חיבור לביוב יהיה תנאי יסודי להשתתפות בתוכנית.

ג. מניעת קידוחים וחיבורים בלתי חוקיים

הרשות המקומית תתחייב לפעול נגד:

- קידוחים שלא אושרו.
- חיבורים פיראטיים לצינורות.
- גניבת מים.
- הזרמת שפכים לנחלים.

המשך המימון יותנה בעמידה בתנאים ובשיתוף פעולה עם צוותי פיקוח מקצועיים.

ד. שקיפות מלאה

כל רשות תידרש לפרסם (בצורה רבעונית או שנתית):

- כמות המים שנכנסה למערכת.
 - הכמות שנמכרה לצרכנים.
 - שיעור אובדן המים.
 - שיעור הגבייה.
 - היקף השפכים שטופלו.
 - מספר החיבורים החוקיים והבלתי חוקיים שאותרו.
- שקיפות זו תאפשר להשוות בין הרשויות ולתעדף מימון לרשויות המתנהלות באחריות.

ה. ביצוע הדרגתי ותחרות בין הרשויות

בשלב הראשון יש לבחור מספר רשויות לפיילוט. רשות שתפחית אובדן מים, תגדיל גבייה, תחבר בתים לביוב ותעמוד ביעדי איכות תקבל מימון נוסף להרחבת המערכת.

כך תיווצר תחרות חיובית: רשויות מקומיות יבינו ששיתוף פעולה, חיסכון וניהול תקין מביאים לתשתיות טובות יותר ולאספקת מים אמינה יותר.

ו. אכיפה

ברגע שנשבור את המונופול שיש לרשות הפלסטינית על משק המים הפלסטיני נוכל להילחם ב"מלחמות המים" שהם כופים עלינו ולאנוף את ההפרות שלהם של ההסכם. כל פתרון באשר הוא חייב לבוא עם צעד משלים של אכיפה קשה ומלאה של כל פשיעת מים והפרה של ההסכם. ריבונות מתחילה מאכיפה בשטח.

יתרונות המתווה:

1. **הגנה על מקורות המים של ישראל.** הפחתת קידוחים בלתי חוקיים וטיפול בשפכים יקטינו את הפגיעה באקוויפר ההר ובאיכות המים הזמינים לישראל.
2. **הפחתת התלות בהנהגת הרשות הפלסטינית והחלשתה.** המתווה יעביר את מוקד האחריות לרמה המקומית ויצמצם את יכולתה של ההנהגה הפלסטינית להשתמש בנושא המים ככלי מדיני.
3. **יצירת תמריץ לחיסכון.** מנייה ותשלום בהתאם לצריכה ייצרו קשר ישיר בין השימוש במים לבין העלות, ויצמצמו בזבוז.
4. **שיפור חיי התושבים הפלסטינים.** התושבים יקבלו חיבור יציב, מים איכותיים, מערכת ביוב מודרנית ושירות מקומי טוב יותר – ללא תלות בפתרון מדיני כולל.

5. **הפסקת סבסוד הכשל.** ישראל לא תידרש עוד להגדיל אספקה ללא תנאי. כל תוספת מים או תשתית תהיה חלק מהסדר הכולל תחזוקה, גבייה, ביוב ופיקוח שישארל תפוצה עליו בתשלום.

6. **אחריות מקומית במקום האשמות.** רשות מקומית שתנהל את המערכת בצורה תקינה תצליח. רשות שתאפשר גניבות, דליפות וזיהום תישא בתוצאות. כך תוחלף תרבות של האשמת ישראל בתרבות של אחריות ותוצאות.

הצעות ודגשים נוספים:

מדיניות "מים תמורת עמידה בהסכם"

המדינה תפסיק להגדיל אספקת מים באופן אוטומטי, וכל תוספת מים לרשות המקומית או האזורית תותנה בעמידה במדדים ברורים:
הפסקת קידוחים בלתי חוקיים, ירידה באובדן מים בצנרת, התקנת מונים, חיבור לביוב, טיפול בשפכים ותשלום סדיר עבור מים שנצרכו. מדיניות של אספקה ללא תנאים אינה הומניטרית אלא מתמרצת הפרת הסכמים ופוגעת במשאבי המים של ארץ ישראל. פתרון זה בעייתי ללא צעד משלים, שכן הוא עלול לייצר לחץ בינלאומי בשל מחסור במים.

חיוב כספי וקיצוז אוטומטי על זיהום, גניבת מים ואי-תשלום

במקום שישארל תישא בעלויות הטיפול בשפכים או בגניבות מים, היא תקבע מנגנון חיוב אוטומטי: כל נזק סביבתי, הזרמת ביוב לשטח ישראל, גניבת מים מצינורות או חוב מים שלא שולם – יקוזזו מכספים המועברים לרשות הפלסטינית או מגורם מקומי אחראי.

הרעיון הוא ליצור מחיר להפרה. כיום, אם הצד השני מזהם או לא משלם, פעמים רבות ישראל נאלצת לפתור את הבעיה כי היא מגיעה אליה פיזית, כגון נחל מזוהם, שפכים או חובות. במודל הזה, ישראל מטפלת אם צריך, אבל מחייבת את הגורם האחראי.

העדר נתונים עדכניים

אחד הקשיים בהתמודדות עם הבעיה הוא היעדר נתונים עדכניים ונגישים. הכנסת צריכה לדרוש מרשות המים דוחות שנתיים על הקידוחים הלא חוקיים, אובדן המים, הטיפול בשפכים והגניבות. זאת על מנת לקבל תמונה עדכנית שתאפשר להתמודד עם המצב. יש לדרוש מהמשרד לאיכות הסביבה לכתוב דוחות על הפגיעה בעקבות טרור המים הפלסטיני ולפעול לשיקום הסביבה על ידי קניסת הרשות בעלות השיקום.

ללא תמונת מצב אמינה לא ניתן לגבש מדיניות יעילה, לבצע איכפה ולמדוד הצלחה של פתרונות. משק המים בישראל בעל חשיבות אסטרטגית ואי אפשר להשאיר נושא כזה ללא מידע עבור הציבור ונציגיו הנבחרים שאמונים על השמירה עליו.

סיכום:

הסכם המים משנת 1995 יצר מסגרת ברורה של זכויות וחובות. ישראל עמדה בהתחייבויותיה. הרשות הפלסטינית התחייבה למנוע קידוחים בלתי חוקיים, לתחזק את מערכתה ולטפל בשפכים ולא עמדה באף אחד מהם ובחרה להשתמש במים ככלי טרור נגד ישראל. מדיניות של המשך אספקה ללא תנאים אינה מדיניות

הומניטרית או ליברלית ובוודאי אינה פתרון. היא מנציחה את הכשל, מסבסדת התנהלות בלתי אחראית ופוגעת במשאבי המים של ישראל.

יש לשנות כיוון: לפעול ישירות מול הרשויות המקומיות, להציע להן תשתיות מים וביוב מתקדמות לכל בית, אך להתנות את הסיוע במדידה, בתשלום לפי צריכה, בטיפול מלא בשפכים, במניעת קידוחים בלתי חוקיים ובשקיפות. זהו פתרון מעשי, מבוזר ואחראי. הוא אינו ממתין להסכם מדיני כולל, אינו מעניש את התושב הפלסטיני ואינו מוותר על האינטרסים של ישראל. הוא קובע עיקרון פשוט: מי שמקבל תשתית, מים וסיוע – חייב לקבל גם אחריות.

בברכה,

עידן ליפשיץ, מערך האקטיביזם
על המשמעות